

WSPÓŁCZESNA SŁUŻBA U BOKU OJCA ŚWIĘTEGO

KAROLINA MARCHAŃSKA

Abstract

Swiss Guard generally refers to the Pontifical Swiss Guard of the Holy See stationed at the Vatican in Rome. The Papal Swiss Guard has a bodyguard-like role. Recruits to the guards must be Catholic, single males with Swiss citizenship who have completed basic training with the Swiss military and can obtain certificates of good conduct.

Keywords: Swiss Guard, military formation, Vatican city

Abstrakt

Gwardia Szwajcarska nazywana Papieską Gwardią Szwajcarską stacjonuje w świętym mieście Watykan. Gwardia Szwajcarska pełni rolę przybocznej ochrony Papieża. Żołnierzami Gwardii Szwajcarskiej mogą być wyłącznie katolicycy obywatele Szwajcarii. W momencie zaprzysiężenia muszą być kawalerami o nieskalanej opinii, odbyć zasadniczą służbę wojskową w armii swego kraju.

Słowa kluczowe: Gwardia Szwajcarska, formacja wojskowa, Watykan

Gwardia szwajcarska to elitarna formacja wojskowa, która zajmuje się ochroną Ojca świętego¹. W jej skład wchodzi tylko i wyłącznie szwajcarscy żołnierze, chociaż po wybuchu I wojny światowej oddział Gwardii wspomagany był dodatkowo przez studentów z Collegium niemiecko-węgierskiego, pochodzących z: Niemiec, Austro-Węgier, Czech czy Luksemburga². Obecnie Gwardia składa się tylko i wyłącznie ze Szwajcarów.

Jednak aby wstąpić w szeregi Gwardii, trzeba spełniać 10 podstawowych wymagań, przejść dwudziestojedniodniowy kurs, okres rocznej rekrutacji oraz zdać wszystkie egzaminy.

Żołnierz, który chce wstąpić do tego nieskazitelnego oddziału, po pierwsze musi być mężczyzną od urodzenia posiadającym szwajcarskie obywatelstwo oraz być praktykującym katolikiem. Ponadto powinien być w wieku od 19 do 30 lat, posiadać wzrost min. 174 cm, oraz mieć odbytą podstawową służbę w ojczystym kraju. Dodatkowo żołnierze muszą cieszyć się dobrą opinią i zdrowiem, mieć ukończoną min. średnią lub zawodową szkołę, a w momencie zgłoszenia chęci wstąpienia do Gwardii, być kawalerem³. Gwardzista może zawrzeć związek małżeński dopiero, po odbyciu min. trzy leniej służby, gdy otrzyma stopień kaprała oraz ukończy 25 rok życia⁴.

¹ *Sekrety Watykanu*, [w:] <https://www.youtube.com/watch?v=26bvkgLI88> (dostęp: 15.05.2014 r.)

² *Gwardia Szwajcarska*, [płyta CD], Reż. Paweł Pitera, Warszawa: dla Programu I Telewizji Polskiej S.A., 2006r.

³ Ch. M. Richard, *La Guardia Svizzera Pontificia nel corso dei secoli*, Leonardo International, Milano 2005, s.181.

⁴ H. Majkrzak, *Watykan Papieskie formacje zbrojne*, Kęty 2013, s. 40.

Po spełnieniu tych wymagań kandydaci zgłaszają się do Szwajcarskiego Biura Informacji i Rekrutacji⁵, którego głównym zadaniem jest początkowe przygotowanie do służby. Następnie kandydaci piszą swój życiorys, do którego załączają wymagane dokumenty (potwierdzające stan zdrowia, obywatelstwo itp.). Gdy wszystkie dokumenty są już złożone i spełniają stosowne wymagania, rekruci zostają poddani pierwszej rozmowie kwalifikacyjnej. Sprawozdanie z tych rozmów przesyłane jest do komendanta Gwardii, który podejmuje ostateczną decyzję o wyborze rekrutów⁶.

Zakwalifikowani rekruci, dwa tygodnie przed wyjazdem do Rzymu, uczestniczą w tzw. spotkaniu informacyjnym, podczas którego mniej więcej dowiadują się jak wygląda praca w Gwardii⁷.

Zaraz po przyjeździe do Rzymu uczestniczą w specjalnym kursie dla rekrutów. Podczas niego przyszli gwardziści biorą udział w zajęciach teoretycznych i praktycznych, które mają im zobrazować jak wygląda służba oraz jak bronić siebie i przede wszystkim Ojca Świętego przed ówczesnymi zagrożeniami. Kurs trwa 21 dni i organizowany jest głównie przez oficerów. Podczas niego gwardziści doskonalą się w grupach liczących od 10 do 15 osób, a każdy rekrut posiada swego osobnego asystenta. Jeszcze w trakcie trwania tego kursu, można zrezygnować z wstąpienia do oddziału Gwardii⁸.

Po zakończeniu kursu przygotowawczego, umiejętności przyszłych gwardzistów sprawdza komendant Gwardii. Jeżeli są one pomyślne rekruci uczestniczą w rocznym kursie rekrutacyjnym. Wówczas przygotowują się praktycznie i teoretycznie. Uczą się języków, samoobrony, historii Watykanu i jego ówczesnego funkcjonowania, ćwiczą z bronią palną oraz uczą się jak posługiwać się halabardą.

Po ukończeniu rocznego szkolenia rekrutacyjnego, rekruci zdają tzw. „egzamin św. Anny”. Sprawdza on umiejętność języka włoskiego, poziom wiedzy o całkowitym funkcjonowaniu Gwardii oraz znajomość Watykanu. Jeśli egzamin pójdzie pomyślnie, rekrut 6 maja wchodzi w skład Gwardii Szwajcarskiej⁹.

Od początku istnienia Gwardii Szwajcarskiej, przez kolejne pontyfikaty papieży, zmieniał się jej skład osobowy, umundurowanie, uzbrojenie oraz podstawowe zadania. Jednak nigdy nie zmieniła się idea tej formacji.

Przez 500 lat istnienia Gwardii Szwajcarskiej jej głównym zadaniem była ochrona Ojca Świętego przed zagrożeniami nieprzyjaciela. Do dziś jest to głównym priorytetem Gwardii, jednak oprócz tego gwardziści mają za zadanie: strzec Pałacu Apostolskiego i prywatnych pomieszczeń papieża, trzymać wartę przed bramami prowadzącymi do Watykanu oraz wraz z pomocą Żandarmerii Watykańskiej kontrolować i wydawać przepustki pielgrzymom, którzy chcą zwiedzić Bazylikę św. Piotra¹⁰. Ponadto do zadań gwardzistów należy również towarzyszenie papieżowi w Castel Gandolfo i podczas jego służbowych i prywatnych wyjazdów. Gdy papież udaje się do swej letniej rezydencji na odpoczynek, towarzyszy mu 17 gwardzistów¹¹.

80% pracy gwardzistów to służba wartownicza, pozostałe 20% to głównie szkolenia oraz ćwiczenia z bronią palną i technik samoobrony¹². Miesięcznie gwardziści pracują około 150 godzin, tygodniowo od 40 do 50 godzin, a dziennie 8 godzin, chyba, że dojdzie im jakiś nieplanowany dyżur. Wówczas dzienna służba może trwać nawet do 16 godzin.

⁵ Szwajcarskie Biuro Informacji i Rekrutacji – zostało założone w 1999 r. przez Maxa Schaffnera.

⁶ Z. Witkowski, *Mężnie i wiernie Papieska Gwardia Szwajcarska Historia chwały*, Toruń 2010, s. 271.

⁷ H. Majkrzak SCJ, op. cit. s. 39.

⁸ Ibidem, s. 40 – 41.

⁹ Ibidem, s. 41 – 42.

¹⁰ *Watykan od środka*, [płyta CD], Reż. Richard Ladkani: dla National Geographic Channels, 2011 r.

¹¹ H. Majkrzak SCJ, op. cit. s. 61.

¹² *Gwardia Szwajcarska*, [płyta CD], Reż. Paweł Pitera, Warszawa: dla Programu I Telewizji Polskiej S.A., 2006.

Codzienna służba gwardzistów podzielona jest na trzy dni. Pierwszy dzień to tzw. służba dzienna, drugi to służba nocna a trzeci dzień jest dniem wolnym, jednak gdy tego dnia papież będzie miał spotkanie z jakimś politykiem lub ambasadorem, gwardzista ma normalny dzień pracy. Oczywiście Papieski Prefekt, z miesięcznym wyprzedzeniem dokładnie informuje starszego sierżanta Gwardii o zaplanowanych wizytach papieża, tak by gwardzista, któremu wówczas wypada dzień wolny był poinformowany o tym, że jednak wypada mu służba.

Żołnierzom Gwardii Szwajcarskiej, tak jak i żołnierzom innych formacji wojskowych, przysługuje wynagrodzenie za pełnioną służbę. Miesięczna pensja gwardzistów wynosi 1350 euro, jednak jeżeli w ciągu miesiąca uzbierają się dodatkowe nadgodziny, to za każdą z nich wypłacane jest 6 euro. Z upływem czasu służby pensja ulega powiększeniu. Po dwóch latach o 2% z podstawowego wynagrodzenia, a po 4 i 5 latach dostają tzw. „nagrodę wierności”, która zwiększa ich miesięczne dochody o 4 tysiące franków¹³. Życie w Watykanie praktycznie nie wymaga od gwardzistów dużego nakładu finansowego, ponieważ nie płacą za mieszkanie i są zwolnieni z płacenia podatków. Jedyne koszty jakie ponoszą mieszkając w Watykanie to 75 euro miesięcznie za stołówkę i 3 euro za Internet¹⁴.

W świetle obecnego Regulaminu Gwardii Szwajcarskiej, który pochodzi z 1976 r., artykuł 1 tegoż regulaminu mówi, że od początku istnienia Gwardii, tj. od 1506 r. Gwardia Szwajcarska jest i ma być formacją ochronną, w której skład wchodzi tylko i wyłącznie żołnierze posiadający od urodzenia obywatelstwo szwajcarskie¹⁵. Dalsze punkty Regulaminu mówią, że Gwardia podlega bezpośrednio papieżowi, a w razie jego śmierci Świętemu Kolegium Kardynałskiemu i kamerlingowi. Swe postanowienia wobec Gwardii Szwajcarskiej, papież przekazuje przez swego pośrednika czyli Sekretarza Stanu¹⁶.

Pierwszy oddział Gwardii, który w 1506 r. przybył do Rzymu, składał się ze 150 gwardzistów. Obecnie w skład Gwardii wchodzi 110 żołnierzy; 78 halabardzistów, 26 podoficerów, 5 oficerów oraz 1 kapelana. Taki skład Gwardii ustanowił w 1998 r. Jan Paweł II¹⁷.

Obecnie komendantem Gwardii Szwajcarskiej jest Daniel Rudolf Aring. Pochodzi z kantonu San Gallo i funkcję komendanta pełni od 2008 r. Zastępcem komendanta jest Rudolf Christoph Graf, który wstąpił w szeregi Gwardii Szwajcarskiej w 1987 r.¹⁸

Do zadań komendanta Gwardii Szwajcarskiej należy: rekrutacja przyszłych gwardzistów, dbanie o przestrzeganie zasad Regulaminu, zarządzanie pieniędzmi jakie Watykan przekazał na poczet funkcjonowania Gwardii, udzielanie informacji mediom oraz reprezentowanie Gwardii przed władzami Watykanu¹⁹. Ponadto komendant Gwardii wchodzi w skład świeckiej rodziny papieskiej i może zwracać się bezpośrednio do papieża²⁰. Natomiast do zadań zastępcy komendanta należy głównie dbanie o finanse i logistykę w Gwardii²¹.

Obecnie służba w Gwardii trwa od 2 do 25 lat. Żołnierze przechodzą na emeryturę po 15, 20 lub 25 latach służby. Dziś do Gwardii Szwajcarskiej zgłaszają się żołnierze pochodzący głównie z takich kantonów jak Wallis, Lucerna i San Gallo. W momencie rozpoczęcia służby w szeregach

¹³ Z. Witkowski, op. cit. s. 239.

¹⁴ H. Majkrzak SCJ, op. cit. s. 62.

¹⁵ Z. Witkowski, op. cit. s. 213.

¹⁶ R. Walpen, *La Guardia Svizzera Pontificia. Acriter et Fideliter: coraggio e Fedelta*, Armando Dado Editore 2 ed. Locarno 2005, s. 187.

¹⁷ H. Majkrzak SCJ, op. cit. s. 69.

¹⁸ Ibidem, s. 68.

¹⁹ Z. Witkowski, op. cit. s. 214 – 215.

²⁰ Ibidem, s. 211.

²¹ H. Majkrzak SCJ, op. cit. s. 68.

Gwardii Szwajcarskiej, żołnierze oprócz obywatelstwa szwajcarskiego, dodatkowo otrzymują obywatelstwo watykańskie, które wygasa wraz z całkowitym zakończeniem służby w Watykanie²².

Bibliografia

1. Benigni G., *Ochroniarze Papieża*, Dom Wydawniczy „Rafael”, Kraków 2006.
2. Broż A., *Rzym – Watykan*, Warszawa 1982
3. Clementi F., *Citta del Vaticano*, Il Mulino, Bologna 2009
4. Collins M., *Watykan. Sekrety i skarby Stolicy Apostolskiej*, Wyd. Hachette Polska, Warszawa 2002
5. Delcuratolo D., *Storia della Guardia Svizzera Pontificia e dei Corti Militari Pontifici Disciolti Nel 1979*, Wyd. Macchione Storia, Varese 2006
6. Fischer-Wollpert R., *Leksykon papieży*, Kraków 1996
7. Gierowski J.A., *Historia Włoch*, Ossolineum, Wrocław 1986
8. Majkrzak SCJ H., *Watykan Papieskie formacje zbrojne*, Kęty 2013
9. Morowski Z., *Sacco di Roma*, Kraków 1923
10. Leksykon: *Wojsko, wojna, broń*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001
11. *Podstawowe akty ustrojowe Państwa Miasta Watykańskiego*, wstęp i oprac. Jakubowski W., Pułtusk – Warszawa 2004
12. Polak G., *Benedykt XV. Historia wyboru*, Tower Press, Gdańsk 2005
13. . Richard Ch. M., *La Guardia Svizzera Pontificia nel corso dei secoli*, Leonardo International, Milano 2005
14. Royal R., *Storia delle Guardie Svizzere*, Ancora Ed., Milano 2006
15. *Słownik wyrazów obcych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995, s.355
16. Urban W., *Średniowieczni najemnicy*, przeł. P. Głuchowska, Bellona, Warszawa 2008
17. Walpen R., *La Guardia Svizzera Pontificia. Acriter et Fideliter: coraggio e Fedelta*, Armando Dado Editore 2 ed. Locarno 2005
18. Witkowski Z., *Mężnie i wiernie Papieska Gwardia Szwajcarska Historia chwały*, Toruń 2010
19. *Sekrety Watykanu*, [w:] <https://www.youtube.com/watch?v=26bvkgpLI88>
20. *Gwardia Szwajcarska*, [płyta CD], Reż. Paweł Pitera, Warszawa: dla Programu I Telewizji Polskiej S.A., 2006

²² F. Clementi, *Citta del Vaticano*, Il Mulino, Bologna 2009, s. 58.